

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย “รูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในทรศนะของครูและ
ผู้ปกครอง” เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ
(Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีการเก็บข้อมูล
จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Groups) และเก็บข้อมูล
ด้วยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการศึกษาเป็น 3 ขั้นตอน โดยขั้นที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้
การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structure Form In-depth Interview) เพื่อนำข้อมูล
ที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถาม ขั้นที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
กลุ่มตัวอย่างโดยประเด็นคำถามเกิดจากการสังเคราะห์ในขั้นที่ 1 และร่างรูปแบบการส่งเสริม
การอ่านของเด็กปฐมวัยในทรศนะของครูและผู้ปกครอง และขั้นที่ 3 เป็นการดำเนินการสนทนา
กลุ่ม (Focus Groups) เพื่อหาความสมบูรณ์และยืนยันรูปแบบที่ได้จากการวิจัย โดยมีวิธีการ
ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยนี้ได้แบ่งตามระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ร่วมกัน คือขั้นที่ 1 เป็นการกำหนด
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ขั้นที่ 2 เป็นการใช้กลุ่มตัวอย่างตามระเบียบ
วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และขั้นที่ 3 ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้
ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์ จำนวน 38 คน ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและ
ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

ขั้นที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
ตัวอย่างจากประชากรที่เกี่ยวข้อง คือ ครูระดับปฐมวัย และผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โดยใช้
แบบสอบถาม “รูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในทรศนะของครูและผู้ปกครอง”
โดยข้อคำถามได้จากการสังเคราะห์ผลของการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น
3,221 คน

ขั้นที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้รูปแบบการสนทนากลุ่มเพื่อยืนยัน “รูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในวรรณคดีของครูและผู้ปกครอง” ที่ได้จากการสังเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และผลจากการใช้แบบสอบถาม

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยรูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในวรรณคดีของครูและผู้ปกครองที่เป็นการผสมผสานระเบียบวิธีวิจัย โดยทั้งสองวิธีมุ่งศึกษา ความรู้ ทักษะและความคาดหวังของครูและผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 38 คน ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัยจำนวน 7 คน ครูปฐมวัยจำนวน 18 คน และผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจำนวน 13 คน และผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 21 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (7 คน)

รองผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรงค์ อังกุระภินันท์
นายกสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทยฯ	อาจารย์จินตนา ธรรมวานิช
ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตบางนา	ศาสตราจารย์ ดร.อารี สัตถ์หวี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาธิต)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุษณีย์ อนิรุทธวงศ์
สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย	รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน
ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่	อาจารย์วิวรรณ สารกิจปรีชา
โรงเรียนเกษมวิทยา	ดร.วรรณภา รักสกุลไทย

กลุ่มครู (18 คน)

ครูจันทิมา พลายพงษา	ครูภาวิณี เทียงคาม
ครูกิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ	ครูสริน สวัสดิ์ศรี
ครูอ้อยทิพย์ ครอบคำ	ครูสิรินภา อมรไพศาลเลิศ
ครูจารุณี พิมพ์นิตย์	ครูนวลผจง สุขสำอาจ
ครูอรชร คำม่วง	ครูนางคราญ ดาวเรือง
ครูสุพรรณิ จันตะพวง	ครูวรรณิศา เลิศลอย

ครูอรรณพ ขุนศรีมณี

ครูสุวิทย์รัตน์ รุ่งเรืองศรี

ครูนิษฐา หมู่ทอง

กลุ่มผู้ปกครอง (13 คน)

คุณศรีสุดา ราตรี

คุณสุภาพร นิราศานนท์

คุณพรธิดา ดีศรีศักดิ์

คุณวราภร บุญปราบ

คุณจรรยา เย็นใจ

คุณจิรยาภรณ์ ศรีบุญรอด

คุณสายใจ บัวศรี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (21 คน)

รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรมมูล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณศรี จันทร์ทอง

คุณสศไส โขติเสถียร

คุณทิพย์สุดา สุขเมธเสนีย์

คุณเชษฐา มั่นคา

คุณอรุณวรรณ พิมพาพัฒนาโยธิน

คุณมานัส เจริญรัตน์

คุณชลิดา ปิ่นทอง

คุณธาราริน บุตรแสงดี

คุณศิริวรินทร์ ฉินเฉลิมวงศ์

คุณอารีย์ คำสังมะ

คุณไชยา มาสำอิน

คุณสุภัทร์ ศรีมีเทียน

คุณกรรณิการ์ เกิดศรีพันธุ์

คุณไพลิน นวลนกก

ครูอรรณพ อัครภูมิ

ครูนิตยา หาสา

ครูณพวรรณ เฉลิมพันธ์

คุณจตุรพันธ์ สังข์อินท์

คุณสมิตรา กุลวิเศษชนะ

คุณจิรัช รัตนพันธ์

คุณนพพร วังประวัติ

คุณวิเชียร เหนี่ยวสุภาพ

คุณสุวัฒน์ บันเทิงจิตร

โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ

โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน

กองนันทนาการ สำนักวัฒนธรรม

กระทรวงกีฬาและการท่องเที่ยว

วัดบำเพ็ญเหนือ

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ดุสิต กทม.

โรงเรียนราชวินิต มัธยม

โรงเรียนพญาไท

โรงเรียนสุเหร่าทวายกองดิน

โรงเรียนสุเหร่าทวายกองดิน

โรงเรียนแสนสุข

ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนพิทักษ์

ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนพิทักษ์

คุณหทัยรัตน์ จิรนนท์ศักดิ์

คุณเกษม ศรีน้ำทอง

คุณกัญญา ทางทอง

คุณชุตานา โพธิ์บุตรดี

คุณสุวีพร บุญสม

ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนพิทักษา

ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนพิทักษา

เทศบาลตำบลหน้าพระลาน จ.สระบุรี

ผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยครูผู้สอนเด็กปฐมวัย และผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอยู่ในวัยปฐมวัยที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลทั่วประเทศ (คิดอัตราเด็ก 1 คน ผู้ปกครอง 1 คน)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูผู้สอนเด็กปฐมวัย และผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอยู่ในวัยปฐมวัยที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล (คิดอัตราเด็ก 1 คน ผู้ปกครอง 1 คน) จำนวน 3,221 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

ขั้นที่ 1 สุ่มจังหวัดด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยมีภูมิภาคเป็นชั้นจังหวัดเป็นหน่วยการสุ่ม

ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนในแต่ละจังหวัดด้วยวิธีการอย่างง่ายโดยแยกสุ่มโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล

ขั้นที่ 3 สุ่มนักเรียนและผู้ปกครองด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ขอบเขตด้านระยะเวลา

มิถุนายน 2552 – พฤษภาคม 2553

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในทรรศนะของครูและผู้ปกครอง

2. แบบสอบถาม “รูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในทรรศนะของครูและผู้ปกครอง” แบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป ประกอบด้วย สถานภาพ เพศ อายุ และอาชีพ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย เป็นแบบสอบถามแบบ 2 ตัวเลือก คือ ถูก ผิด

ตอนที่ 3 ทักษะและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ในการสร้างแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนที่แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
น้อยที่สุด	1
น้อย	2
ปานกลาง	3
มาก	4
มากที่สุด	5

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้แปลระดับทัศนคติ และความคาดหวัง และ ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดช่วงในการวัดเท่ากันดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1.00 - 1.80
เห็นด้วยน้อย	1.81 - 2.60
เห็นด้วยปานกลาง	2.61 - 3.40
เห็นด้วยมาก	3.41 - 4.20
เห็นด้วยมากที่สุด	4.21 - 5.00

3. **แนวคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)** ผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่ม ในประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในทรรณะของครูและผู้ปกครองและเสนอประเด็นที่จำเป็นต่อการวิจัยในการสนทนาให้กับผู้ร่วมสนทนา แนวคำถามผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม ในประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในทรรณะของครูและผู้ปกครองแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวผ่านการตรวจสอบ และความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญในงานวิจัย และอาจารย์ที่ปรึกษา การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation)

2. แบบสอบถามรูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในทรรณะของครูและผู้ปกครอง

แบบสอบถามรูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในทรรณะของครูและผู้ปกครอง ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย การส่งเสริมการอ่าน

2. เขียนนิยามปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. ร่างแบบสอบถามตามนิยามปฏิบัติการ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity)

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงไปดำเนินการทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในทรรณะของครูและผู้ปกครอง ส่วนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9295 ความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9578 ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8229

6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. **แนวคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)** ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามโดยทำร่างรูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย “3 มี” แบบ “3 เล้า” โดยใช้แนวคิด SMART MODEL มาช่วยในการขยายรูปแบบสู่การปฏิบัติ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

1.1 การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย ครูปฐมวัย และผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำนวนทั้งสิ้น 38 คน โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย ในปัจจุบัน ทศนคติและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย ปัจจัยที่สนับสนุนการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย และรูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย

1.2 การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในทศนนะของครูและผู้ปกครอง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย ครูปฐมวัย และผู้ปกครองเด็กปฐมวัยรวมทั้งสิ้น 21 คน

2. การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม “รูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในทศนนะของครูและผู้ปกครอง” จากกลุ่มตัวอย่างครูและผู้ปกครอง รวมจำนวนทั้งสิ้น 3,221 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเป็นการนำข้อมูลที่ได้มาโดยใช้วิธีการบรรยายผลการสัมภาษณ์เชิงลึกและความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย

1.2 การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งเป็นวิธีการที่สะท้อนให้เห็นว่าข้อมูล และผลการวิจัยถูกต้อง น่าเชื่อถือ และตรงกับความเป็นจริงเป็นการตรวจสอบทั้งด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย ด้านทฤษฎี และด้านวิธีรวบรวมข้อมูล

ซึ่งการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้น ถูกต้องหรือไม่ วิธีตรวจสอบ คือการตรวจสอบแหล่งของข้อมูลโดยพิจารณาจากแหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล ซึ่งแหล่งเวลา หมายถึงถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่ หมายถึงถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ และแหล่งบุคคล หมายถึงถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) คือการตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างไร การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือการตรวจสอบว่าถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

การวิเคราะห์เชิงปริมาณเป็นการวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถาม “รูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในวรรณคดีของครูและผู้ปกครอง” โดยการใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานได้แก่ ค่า t - test (independent) และการหาความสัมพันธ์อย่างง่าย (Pearson Correlation Coefficient)